

COMISIA
EUROPEANĂ

Bruxelles, 8.9.2026
COM(2026) 456 final

**RAPORT AL COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN, CONSILIU ȘI
COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN**

**referitor la punerea în aplicare a Regulamentului (CE) nr. 116/2009 al Consiliului din 18
decembrie 2008 privind exportul bunurilor culturale**

1 ianuarie 2021-31 decembrie 2023

1. INTRODUCERE

Regulamentul (CE) nr. 116/2009¹ al Consiliului privind exportul bunurilor culturale („regulamentul”) condiționează exportul anumitor bunuri culturale în afara teritoriului vamal al Uniunii Europene de prezentarea unei licențe de export. De asemenea, regulamentul garantează că exporturile acestor bunuri sunt supuse unor controale uniforme la frontierele externe ale UE. Anexa I din regulament definește domeniul de aplicare material al regulamentului prin enumerarea categoriilor de bunuri culturale cărora li se aplică, precum și prin stabilirea de praguri de vechime și/sau de valoare pentru majoritatea categoriilor enumerate.

Obiectivul regulamentului este de a reconcilia principiul fundamental al liberei circulații a mărfurilor cu cel al protecției bunurilor de patrimoniu național în cadrul istoric al creării, în 1993, a pieței interne, care a eliminat toate frontierele interne dintre statele membre.

Pentru a completa cadrul stabilit de regulament, un regulament de punere în aplicare² prevede trei tipuri de licențe de export (licență normală, licență deschisă specifică și licență deschisă generală) și stabilește normele de aplicare ale acestora. Pe lângă legislația UE, legile anumitor state membre impun restricții suplimentare, cum ar fi cerința de a obține o licență națională – urmată de o licență de export a UE – pentru circulația legală a obiectelor desemnate drept „bunuri de patrimoniu național” în afara teritoriului lor național.

În conformitate cu articolul 10 din regulament, Comisia trebuie să prezinte periodic un raport privind punerea în aplicare a regulamentului. Prezentul raport se referă la perioada cuprinsă între 1 ianuarie 2021 și 31 decembrie 2023. Acesta se bazează pe informațiile furnizate de statele membre ca răspuns la un chestionar³ care acoperă toate aspectele legate de punerea în aplicare a sistemului de acordare a licențelor de export. Totodată, acesta se bazează pe discuțiile din cadrul Comitetului pentru bunuri culturale și al Grupului de experți pe probleme vamale legate de bunurile culturale („grupul de experți”).

2. PUNEREA ÎN APLICARE A REGULAMENTULUI

2.1 Obiectiv și funcționare

Toate statele membre, cu excepția unuia⁴, consideră că regulamentul are rezultate bune în ceea ce privește atingerea obiectivului său.

¹ Regulamentul (CE) nr. 116/2009 al Consiliului din 18 decembrie 2008 privind exportul bunurilor culturale (JO L 39, 10.2.2009, p. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2009/116/oj>).

² Regulamentul de punere în aplicare (UE) nr. 1081/2012 al Comisiei din 9 noiembrie 2012 pentru Regulamentul (CE) nr. 116/2009 al Consiliului privind exportul bunurilor culturale (JO L 324, 22.11.2012, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2012/1081/oj). Cel mai recent text consolidat este disponibil la adresa: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=CELEX%3A02012R1081-20121212>.

³ Sondaj în rândul statelor membre sub forma unui chestionar, realizat între 15 iulie 2024 și 1 octombrie 2024.

⁴ Singurul stat membru care consideră că regulamentul nu a funcționat suficient de bine își justifică opinia prin faptul că propria legislație națională este mai strictă. Cu toate acestea, nu există bariere în calea liberei circulații a mărfurilor între statele membre ale UE, astfel încât nici măcar cele mai stricte dispoziții naționale nu pot împiedica transferul ilegal al unui bun cultural protejat de pe teritoriul național al unui stat membru pe teritoriul unui alt stat membru – unde acesta nu este protejat de dispozițiile naționale ale primului stat membru – și de acolo către o țară din afara UE.

14 state membre consideră că regulamentul aduce o contribuție semnificativă la prevenirea comerțului ilegal, deoarece sensibilizează instituțiile de patrimoniu, sectorul comerțului legitim cu obiecte de artă, colecționarii și chiar turiștii cu privire la importanța exercitării diligenței necesare înainte de achiziționarea sau introducerea pe piață a unui bun cultural.

Cu toate acestea, câteva state membre au identificat puncte în care funcționarea regulamentului ar putea fi îmbunătățită:

(a) o cooperare administrativă sporită⁵, în special în scopul gestionării cazurilor în care bunul cultural pentru care se solicită o licență provine dintr-un alt stat membru;

(b) digitalizarea sistemului de licențe de export⁶ pentru a oferi același nivel de protecție pentru bunurile culturale din UE ca pentru bunurile din țări din afara UE în temeiul Regulamentului (UE) 2019/880⁷;

(c) armonizarea diferitelor instrumente ale UE pentru protecția patrimoniului cultural (de exemplu, Regulamentul privind importul și sistemul său electronic⁸ și Directiva privind restituirea⁹), precum și alinierea la convențiile internaționale pentru protecția proprietății culturale¹⁰;

(d) utilizarea pe scară mai largă a instrumentelor electronice moderne (de exemplu, tehnologii de recunoaștere a imaginilor și o mai bună cooperare cu entitățile care manipulează opere de artă pentru exportul bunurilor culturale)¹¹.

⁵ Două state membre au sugerat această îmbunătățire.

⁶ Două state membre au reiterat această solicitare, care era deja prezentă în Raportul anterior al Comisiei către Parlamentul European, Consiliu și Comitetul Economic și Social European privind punerea în aplicare a Regulamentului (CE) nr. 116/2009 al Consiliului din 18 decembrie 2008 privind exportul bunurilor culturale 1 ianuarie 2018-31 decembrie 2020, COM (2022) 424, p. 6.

⁷ Regulamentul (UE) 2019/880 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 aprilie 2019 privind introducerea și importul bunurilor culturale (JO L 151, 7.6.2019, p. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2019/880/oj>).

⁸ Regulamentul privind importul nu poate fi fuzionat cu Regulamentele privind exportul, deoarece domeniile de aplicare, procedurile și certificarea aferente diferă. Cu toate acestea, sistemele electronice corespunzătoare pentru implementarea lor vor fi foarte similare în ceea ce privește interfața pentru utilizatori și funcționalitățile sistemului.

⁹ Directiva 2014/60/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 15 mai 2014 privind restituirea bunurilor culturale care au părăsit ilegal teritoriul unui stat membru și de modificare a Regulamentului (UE) nr. 1024/2012 (reformare) (JO L 159, 28.5.2014, p. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2014/60/oj>). În urma reformării sale din 2014, domeniul de aplicare al Directivei privind restituirea diferă în prezent de domeniul de aplicare al regulamentului, împiedicând alinierea deplină a instrumentelor. Directiva privind restituirea se aplică bunurilor culturale, astfel cum sunt definite la articolul 2 alineatul (1): „un bun clasificat sau definit de un stat membru, înainte sau după ce a părăsit ilegal teritoriul respectivului stat membru, ca numărându-se printre «bunurile de patrimoniu național cu valoare artistică, istorică sau arheologică», în conformitate cu legislația sau procedurile administrative naționale în sensul articolului 36 din TFUE”. În schimb, bunurile culturale sunt obiectele enumerate în anexa I la Regulamentul (CE) nr. 116/2009.

¹⁰ Un stat membru a sugerat această armonizare. Cu toate acestea, UE nu poate adera la Convenția UNESCO (Organizația Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură) din 1970 privind mijloacele de interdicere și prevenire a importului, exportului și transferului ilicit de proprietate culturală, deoarece numai țările individuale pot adera.

¹¹ Patru state membre au sugerat astfel de îmbunătățiri, subliniind, în același timp, că ar trebui puse la dispoziție mai multe resurse pentru ca instrumentele și cooperarea suplimentare să fie eficace (în special în ceea ce privește funcționarii cu expertiză în domeniul bunurilor culturale).

2.2 Domeniul de aplicare material al regulamentului

Regulamentul definește domeniul său de aplicare material (și anume termenul de „bunuri culturale”) făcând referire la 15 **categorii** de bunuri enumerate în anexa I. Marea majoritate a statelor membre (21) consideră aceste categorii ca fiind actuale și reprezentative. Cu toate acestea, 6 state membre raportează că se confruntă ocazional cu probleme de interpretare, iar 4 state membre sugerează actualizarea listei din anexa I. Mai precis, cele 4 state membre recomandă crearea unei categorii separate pentru icoane liturgice pentru a proteja mai bine acest tip de bunuri culturale¹².

În ceea ce privește **pragurile de vechime** stabilite, toate statele membre, cu excepția a 2 dintre ele (25), consideră că pragurile sunt adecvate. Celelalte 2 state membre sugerează reducerea pragurilor actuale pentru a include mai multe bunuri culturale, prin alinierea protecției la nivelul UE la propriul nivel național de protecție. Unul dintre aceste 2 state membre își concentrează recomandarea asupra bunurilor din categoriile 11 și 14 (pentru hărți tipărite la 100 de ani, iar pentru mijloace de transport la 50 de ani).

În ceea ce privește **pragurile de valoare**, aproape jumătate dintre statele membre (13) consideră că pragurile nu mai sunt reprezentative și necesită revizuire.

2.3 Evaluarea bunurilor culturale

Din cauza naturii bunurilor culturale și a faptului că, uneori, anumite bunuri nu au făcut niciodată obiectul unei tranzacții, puțin peste jumătate dintre statele membre (14) raportează că se confruntă cu dificultăți ocazionale în stabilirea valorii lor monetare exacte (sau chiar aproximative). Metodele de evaluare ale statelor membre diferă în mod semnificativ, astfel încât marea majoritate a statelor membre (21) sugerează elaborarea unei metode comune de evaluare.

2.4 Licențe de export

Licențele de export sunt eliberate de autoritatea competentă a ultimului stat membru pe teritoriul căruia obiectul cultural „se afla în mod legal și definitiv”. O licență de export se acordă pe baza actelor cu putere de lege și a normelor administrative ale statului membru respectiv. Controalele vamale asigură apoi faptul că bunurile culturale pot părăsi teritoriul vamal al UE numai dacă sunt însoțite de o licență de export valabilă.

2.4.1 Licențe normale de export

Licențele normale se utilizează implicit¹³ pentru fiecare export care face obiectul regulamentului. În perioada de raportare au fost eliberate 35 114 licențe normale (pentru cifre detaliate, a se vedea tabelul 1 din anexă). Principalele categorii pentru care s-au primit cereri de licență în perioada de raportare sunt (în ordine descrescătoare):

- colecții de interes istoric, paleontologic, etnografic sau numismatic

¹² Icoanele sunt clasificate în prezent în categoria „picturi”. Pragul de valoare foarte ridicat al acestei categorii (peste 150 000 EUR) lasă majoritatea icoanelor în afara domeniului de aplicare al regulamentului.

¹³ Articolul 2 din Regulamentul de punere în aplicare prevede că „fiecare stat membru hotărăște dacă dorește sau nu să elibereze licențe deschise specifice sau generale, acestea putând fi folosite în locul” unei licențe normale.

- antichități;
- obiecte arheologice;
- producții originale de artă statuară sau de sculptură și copii;
- incunabule și manuscrise.

2.4.2 Licențe deschise specifice

Se pot elibera licențe deschise specifice pentru un bun cultural care este exportat temporar în mod regulat de către o persoană privată. În cursul perioadei de raportare au fost emise 3 507 licențe deschise specifice (pentru cifre detaliate, a se vedea tabelul 2 din anexă). Acestea se refereau în principal la antichități (categoria 15.b). 13 state membre au raportat că nu eliberează acest tip de licență.

Majoritatea statelor membre care eliberează o astfel de licență (12 din 14) aplică o perioadă de valabilitate cuprinsă între unu și cinci ani¹⁴. Celelalte două au explicat că termenul acordat depinde de durata expozițiilor.

2.4.3 Licențe deschise generale

Licențele deschise generale permit exportul temporar și periodic al bunurilor culturale deținute de muzee și instituții similare. În perioada de raportare au fost emise 1 207 licențe deschise generale (pentru cifre detaliate, a se vedea tabelul 3 din anexă). Majoritatea statelor membre (13) care eliberează astfel de licențe au raportat că aplică o perioadă de valabilitate cuprinsă între șase luni și cinci ani¹⁵.

2.4.4 Probleme legate de punerea în aplicare a licențelor de export

Includerea fotografiilor într-o cerere de licență este importantă, deoarece permite autorităților vamale să identifice obiectul atunci când verifică licența. Toate statele membre, cu excepția a 3 dintre ele, solicită în mod sistematic fotografii pentru cererile de licențe de export definitive.

Scutirea de la cerința privind licența de export. Această scutire se bazează pe articolul 2 alineatul (2) litera (a) din regulament. Aceasta permite statelor membre să nu solicite o licență de export pentru bunurile din categoria 1, prima și a doua liniuță (și anume atunci când astfel de bunuri sunt considerate de interes arheologic sau științific limitat)¹⁶. Numai două state membre au utilizat această scutire în cursul perioadei de raportare.

Motive pentru respingerea unei cereri de licență. 9 state membre au respins 505 cereri de licențe normale de export în cursul perioadei de raportare. Au făcut acest lucru din unul dintre următoarele motive: originea ilicită a obiectului; legislația națională existentă care protejează bunurile de patrimoniu național cu valoare artistică, istorică sau arheologică; pragurile de vechime și/sau de valoare nu au fost atinse; licența de export trebuie să fie eliberată de

¹⁴ Perioada maximă stabilită de regulamentul de punere în aplicare este de cinci ani [articolul 10 alineatul (3)].

¹⁵ Perioada maximă stabilită de regulamentul de punere în aplicare este de cinci ani [articolul 13 alineatul (3)].

¹⁶ Această scutire se referă în principal la obiecte vechi care sunt produse în cantități mari și sunt cvasiidentice (de exemplu, monede) sau sunt obiecte care nu sunt rezultatul direct al excavărilor.

autoritatea competentă a unui alt stat membru. 2 state membre au refuzat exportul unui bun cultural către Federația Rusă din cauza sancțiunilor comerciale ale UE¹⁷.

Revocarea licențelor. 10 state membre dispun de o legislație care prevede revocarea licențelor după eliberarea acestora. Cu toate acestea, doar 1 stat membru a revocat licențe (2 licențe) în cursul perioadei de raportare.

2.5 Sistemul electronic – digitalizare

O foarte mare majoritate a statelor membre (25) sprijină efortul de digitalizare a sistemului de licențe de export prin dezvoltarea unui sistem electronic centralizat la nivelul UE. Un astfel de sistem ar trebui să faciliteze cooperarea administrativă între autoritățile statelor membre, să urmărească mai bine proveniența bunurilor culturale în întreaga UE și să îmbunătățească monitorizarea licențelor de export.

La momentul redactării prezentului raport, Comisia urma să adopte noi dispoziții de punere în aplicare în acest scop. În conformitate cu acest proiect de dispoziții, sistemul de export al bunurilor culturale (ECG) este programat să devină operațional la 2 octombrie 2031.

3. CONCLUZII ȘI ASPECTE NEREZOLVATE

La fel ca în rapoartele anterioare și pe baza feedbackului primit de la statele membre, se consideră că regulamentul (1) are rezultate bune în ceea ce privește atingerea obiectivelor sale și (2) este un instrument important pentru combaterea comerțului ilegal.

Comisia va monitoriza următoarele îmbunătățiri recomandate care au fost identificate de majoritatea statelor membre:

- în ceea ce privește digitalizarea: Comisia se pregătește în prezent pentru dezvoltarea sistemului ECG, împrumutând numeroase caracteristici și funcționalități din sistemul de import al bunurilor culturale, ținând seama, în același timp, de nevoile specifice care decurg din regulament;
- în ceea ce privește propunerea de actualizare a domeniului de aplicare material al regulamentului: Comisia va profita de o reuniune viitoare a grupului de experți pentru a reflecta în mod prioritar asupra posibilei revizuirii a pragurilor valorice¹⁸;
- în ceea ce privește posibilitatea de a elabora o metodă comună de evaluare: Comisia va invita statele membre să își prezinte opiniile și sugestiile în cadrul unei viitoare reuniuni a grupului de experți.

¹⁷ Regulamentul (UE) nr. 833/2014 al Consiliului din 31 iulie 2014 privind măsuri restrictive având în vedere acțiunile Rusiei de destabilizare a situației în Ucraina (JO L 229, 31.7.2014, p. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2014/833/oj>).

¹⁸ Un proces de reflecție cu privire la posibila actualizare a categoriilor de bunuri, precum și a pragului de vechime (sprijinit doar de câteva state membre) ar putea avea loc în cadrul unei reuniuni a grupului de experți într-o etapă ulterioară.

4. ANEXĂ

Tabelul 1. Licențe normale eliberate de statele membre

State membre	Anul			2021-2023	Pondere din total în %
	2021	2022	2023		
BE	432	533	599	1 564	5,60 %
BG	0	1	1	2	0,01 %
CZ	6	12	28	46	0,13 %
DK	68	48	74	190	0,53 %
DE	1 590	1 343	1 390	4 323	12,15 %
EE	22	14	23	59	0,17 %
IE	110	69	49	228	0,64 %
EL	1	1	3	5	0,01 %
ES	3 151	3 445	2 958	9 554	26,85 %
FR	3 628	4 142	4 026	11 796	33,15 %
HR	42	36	38	116	0,33 %
IT	434	551	591	1 576	4,43 %
CY	2	5	6	13	0,04 %
LV	1	1	0	2	0,01 %
LT	2	3	3	8	0,13 %
LU	0	8	23	31	0,09 %
HU	31	17	5	53	0,15 %
MT	22	25	29	76	0,21 %
NL	345	361	450	1 156	3,25 %
AT	670	697	625	1 992	5,67 %
PL	16	16	15	47	0,13 %
PT	573	728	559	1 860	5,23 %
RO	1	0	1	2	0,01 %
SI	4	1	10	15	0,04 %
SK	3	6	2	11	0,03 %
FI	1	0	1	2	0,01 %
SE	131	121	135	387	1,09 %
Total	11 286	12 184	11 644	35 114	100,00 %

Tabelul 2. Licențe deschise specifice aflate în circulație

State membre	Anul			2021-2023	Pondere din total în %
	2021	2022	2023		
BE	0	0	0	0	0,00 %
BG	0	0	0	0	0,00 %
CZ	0	0	0	0	0,00 %
DK	0	0	0	0	0,00 %
DE	619	797	882	2298	65,53 %
EE	0	0	0	0	0,00 %
IE	0	0	0	0	0,00 %
EL	1	2	4	7	0,20 %
ES	0	0	0	0	0,00 %
FR	0	1	1	2	0,06 %
HR	0	0	0	0	0,00 %
IT	0	0	0	0	0,00 %
CY	0	0	0	0	0,00 %
LV	0	0	0	0	0,00 %
LT	0	0	0	0	0,00 %
LU	0	0	0	0	0,00 %
HU	0	0	0	0	0,00 %
MT	0	0	0	0	0,00 %
NL	324	348	461	1 133	32,31 %
AT	15	17	25	57	1,63 %
PL	0	8	2	10	0,29 %
PT	0	0	0	0	0,00 %
RO	0	0	0	0	0,00 %
SI	0	0	0	0	0,00 %
SK	0	0	0	0	0,00 %
FI	0	0	0	0	0,00 %
SE	0	0	0	0	0,00 %
Total	959	1 173	1 375	3 507	100 %

Tabelul 3. Licențe deschise generale aflate în circulație

State membre	Anul			2021-2023	Pondere din total în %
	2021	2022	2023		
BE	0	0	0	0	0,00 %
BG	0	1	5	6	0,50 %
CZ	0	0	0	0	0,00 %
DK	0	0	0	0	0,00 %
DE	199	189	176	564	46,73 %
EE	0	0	0	0	0,00 %
IE	0	0	0	0	0,00 %
EL	1	2	5	8	0,66 %
ES	149	187	170	506	41,92 %
FR	0	0	0	0	0,00 %
HR	1	2	0	3	0,25 %
IT	0	0	0	0	0,00 %
CY	0	0	0	0	0,00 %
LV	0	0	0	0	0,00 %
LT	0	0	0	0	0,00 %
LU	0	0	0	0	0,00 %
HU	0	4	9	13	1,08 %
MT	0	0	0	0	0,00 %
NL	0	0	0	0	0,00 %
AT	0	0	0	0	0,00 %
PL	6	3	4	13	1,08 %
PT	0	0	0	0	0,00 %
RO	0	0	0	0	0,00 %
SI	16	22	31	69	5,72 %
SK	0	0	0	0	0,00 %
FI	0	0	0	0	0,00 %
SE	9	9	7	25	2,07 %
Total	381	419	407	1 207	100,00 %

Tabelul 4. Cereri de licențe normale respinse

State membre	Anul			2021-2023	Pondere din total în %
	2021	2022	2023		
BE	1	2	2	5	0,99 %
BG	0	0	0	0	0,00 %
CZ	0	0	0	0	0,00 %
DK	0	0	0	0	0,00 %
DE	3	1	1	5	0,99 %
EE	0	1	1	2	0,40 %
IE	0	0	0	0	0,00 %
EL	0	0	0	0	0,00 %
ES	136	170	171	477	94,46 %
FR	0	0	0	0	0,00 %
HR	1	1	2	4	0,79 %
IT	0	0	0	0	0,00 %
CY	0	0	0	0	0,00 %
LV	0	0	0	0	0,00 %
LT	0	0	0	0	0,00 %
LU	0	0	0	0	0,00 %
HU	0	4	1	5	0,99 %
MT	1	2	1	4	0,79 %
NL	1	0	1	2	0,40 %
AT	0	0	0	0	0,00 %
PL	0	0	0	0	0,00 %
PT	0	0	0	0	0,00 %
RO	0	0	0	0	0,00 %
SI	0	0	0	0	0,00 %
SK	0	0	0	0	0,00 %
FI	0	1	0	1	0,20 %
SE	0	0	0	0	0,00 %
Total	143	182	180	505	100,00 %

Tabelul 5. Cazuri de încălcare/neconformitate

Anul	Totalul cazurilor de încălcare
2021	67
2022	96
2023	58
Total	221